

Angleška delavska vlada prevzela svoje posle

Nov oddelek vlade za odpravljanje brezposelnosti, kateremu načeljuje Thomas, bo skušal uposoliti čez pol milijona delavcev v prihodnjih šestih mesecih. Zenska v kabinetu. Henderson zunanji minister. Liberalci stopajo v delavsko stranko.

Učilišče Brookwood do- bilo napredni program

Wollfova poteza in drugih reakcijonarjev se ni obnesla.

London, 8. jun. — MacDonalda delavska vlada, ki je danes nastopila svojo službo, ima posebnega člana, ki bo reševal problem brezposelnosti med delavci. To delo je poverjeno J. H. Thomasu, bivšemu predsedniku železničarskih uni, ki je bil minister kolonij v prvem delavskem kabinetu pred petimi leti. Thomas je že začel delati na velikopoteznem načrtu za odpravo brezposelnosti. Kolikor je znano, obsega načrt razne projekte, med katerimi je večji vladni kredit za reorganiziranje železnice, elektrifikacija in razna javna dela. V načrtu je nova proga krogiškrog Londona za prevažanje tovora. Thomas upa uposoliti 600,000 mož v šestih mesecih.

Arthur Henderson, ki je od leta 1926 predsednik socialistične delavske internacionale, je novi zunanji minister. George Lansbury, znani socialist in bivši urednik "The London Daily Herald", glasila delavske stranke, je minister za javna dela.

Zanimiv je slučaj novega pravosodnega ministra, ki je William Allen Jowitt. Bil je izvoljen kot kandidat liberalne stranke, toda ta teden je — kakor poročata "Daily Herald" — prestopil v delavsko stranko z izjavo, da je bil izvoljen večinoma s glasovi delavcev, torej po vsej pravici spada k delavski stranki. "Herald" poroča, da morda še več liberalnih poslancev prestopi v delavsko stranko; če jih prestopi 20, bo imela delavska vlada absolutno večino v parlamentu.

Drugi člani delavske vlade so: Miss Margaret Bonfield, prva ministerka v zgodovini Anglije, je na čelu ministrstva dela. Po poklicu je učiteljica in stara 56 let. Na delu je že 30 let kot neumorna agitatorica za pravice delavcev.

P. Snowden je spet prevzel finančne posle. John R. Clynes, minister notranjih zadev, je samouk; izobrazil se je sam v večernih tečajih.

Tom Shaw, vojni minister, je bil tekstilni delavec. Sydney Webb, znani socialistični pisatelj, je minister dominijonov in kolonij. Wedgwood Benn, minister za Indijo; Arthur Greenwood, minister zdravstva; Noel Buxton, poljedelski minister; Sir C. Trevelyan, minister šolstva in prosvete; William Graham, minister trgovine; Albert V. Alexander, minister bojne mornarice.

Vsi člani vlade pripadajo desnemu krilu delavske stranke; takozvano levo krilo, ki je znano pod imenom neodvisna socialistična stranka, ni zastopano v vladi. V prvem kabinetu je imel MacDonald Johna Wheatleya, topot pa ni imenoval nobenega.

Delavska vlada je začela formalno poslovati danes opoldne, ko je prejela pečatnike od kralja po starodavnem običaju. Stara navada je bila, da so novi ministri prišli h kralju v dvorinih kostumih, toda delavski ministri so to ceremonijo opravili v svojih navadnih oblekah in brez kakih poklonov.

Mednarodna pomoč je razposlala letake.

Chicago, Ill. — Jugoslavenski oddelek Mednarodne pomoči je razposlal v hrvaškem jeziku obširne letake za pomoč. Kot izvršujoči tajnik je podpisan P. Božuric. Letak je tiskan v hrvaškem jeziku.

Norrisova predloga glede Muscle Shoals

Predloga ima namen varovati ljudske koristi.

Washington, D. C. — Ko je senator Norris izvedel, da je najvišje sodišče potrdilo žepni veto bivšega predsednika Coolidgea, je predložil svojo predlogo glede Muscle Shoals za ponovni sprejem.

Norris navaja zgodovino boja ameriškega ljudstva proti elektrarnarstvom, ki so jih postavili v Muscle Shoals, da se to podjetje vporabi kot zgled, kaj en narod lahko stori, ako producira za ljudstvo električno silo po ceni in v toliki meri, kolikor jo ljudstvo potrebuje.

Norris naglašja, da v predlogi ni vprašanja, ako se naj vlada poda v vladno lastništvo in obratovanje elektrarne, ker jo že lastuje in obratuje. Namen predloge je štiti ljudsko lastnino v postenem konkurenčnem boju s privatnimi podjetji. Daje se predloga nanaša na izravnavanje reke Tennessee, da bo sposobnja za plovbo in bodo omejene nepotrebne poplave.

Norris meni, ako se izvedejo ti koraki, bodo producirali več električne sile, kot jo zdaj lahko porabimo. To je hvalevredno.

Profiti oljnih družb naraščajo

Standard Oil Co. izkazuje največje profite.

New York, N. Y. — Profiti v skupni vsoti \$412,127,396 so bili izločeni v roke delničarjem dvajsetih največjih oljnih kompanij v Združenih državah 1. 1928. To pomeni, da se je dobiček zvišal v pretečenem letu za 27%.

Teh velikih dobičkov so bili deležni Rockefellerji, Melloni, Prattai, Rogerji in drugi člani multimilijonarke oljne oligarhije. Od teh velikanskih profitov niso dobili delavci nikakega poviška meze.

Največji dobiček izkazuje Standard Oil Co. v Indiani, katera je pred meseci zopet prišla v roke Rockefellerjevi dinastiji kot rezultat bitke, ko je bil Stewart odstranjen iz načelnštva v direktorskem odboru. Ta družba je napravila nad sedemdeset milijonov dolarjev profita.

Druga je bila Standard Oil Co. v Californiji z dobičkom petdesetih milijonov dolarjev. Nato sledi Texas Corporation, Standard Oil v New Yorku, Vacuum Oil Co. in druge manjše družbe.

V finančnih krogih se sedaj širi govoriča, da se bo Gulf Oil Co., Mellonova družba, združila s Standard Oil Co. v Californiji. Ako se bo izvršila konsolidacija, bo premoženje teh dveh družb reprezentiralo kapital v vsoti \$1,132,142,048. To združenje bo ponovno utrdila zvezo med Rockefellerjevimi in Mellonovimi interesi, ki že sedaj kontrolirajo oljno produkcijo v Združenih državah.

Resignacija carinskega uradnika

Detroit, Mich. — Carey D. Ferguson, načelnik carinskega urada v Detroitu, je te dni resigniral. V odgovornih krogih se širi govoriča, da je bil primoran resignirati na pritisk zveznega prohičnega departamenta, ker se ni potrdil in postopal dovolj strogo, da se ustavi utihotapljanje opojnih pišav iz Kanade v Združene države.

Ko so ga časnikarski poročevalci izpraševali o teh govoricah, je Ferguson odklonil vsak komentar. Izrazil pa je, da je nemogoče preprečiti utihotapljanje pišav v sedanjih razmerah, ko prinaša ta posel velik dobiček.

BOJ MED DIJAKI IN PROFESORJI

Trohneli starinski duh še straši na pittsburski univerzi.

Pittsburgh, Pa. — Unija za ameriške civilne svobodščine želi izposlovati sodnijsko prepoved proti pittsburski univerzi, ker so njene avtoritete izključile dva dijaka zaradi obdržanega shoda za oproščanje Billingsa in Mooneyja. Univerzitetne avtoritete so Mooneyjev shod potisnile s univerzitetnega kampusa in na to je sledilo izključenje dveh dijakov s univerze.

Ko je odvjetnik Henry Ellenbogen izročil peticojo poznano pod imenom "mandamus", je univerzitetni odvjetnik odgovoril, da kancelar John G. Bowman nima oblasti sprejeti znova izključenih dijakov, ampak to oblast posedujejo samo zaupniki univerze. Odvjetnik Ellenbogen je takoj sprejnil svojo peticojo, a obenem je vprašal za sodnijsko prepoved, da se na ta način zagotovi takojšnja akcija.

Peticoja za sodnijsko prepoved pravi, da kancelar nima pravice sprejemati nazaj izključenih in tudi ne pravice izključevati dijakov. Na podlagi takega izvajanja sta izključeni nelegalni in neveljavni. — Djak Arthur G. McDowell je prišel zopet v šolo na podlagi te peticoje, toda moral je zapustiti zopet šolo na podlagi posebnih instrukcij kancelarja.

Ko so fakultetni člani, ki so bili aktivni v boju zoper šolezarsko in premoštevno policijo, dobili nove pogodbe za prihodnje leto, so pronašli, da niso bili povišani in da tudi njih plača ni bila povišana. Profesor Mont R. Gabbert od filozofičnega departamenta, ki je bil zaslišan pred zborničnim odsekom glede Musmanove predloge, da omeji oblast šolezarske in premoštevne policije in je izpovedal v prid predloge, je pronašel, da je bil degradiran. Bil je predsednik departamenta, a zdaj ni več.

Šest drugih, ki so bili v lokalnem odboru Unije za ameriške civilne svobodščine, ni bilo povišanih. Eden teh je bil profesor Benjamin R. Williams od departamenta za politično znanost, katerega knjiga "Economic Foreign Policies of the United States" (Zunanja politika Združenih držav) je obudila splošno zanimanje v naprednih krogih.

Ta boj dijakov in profesorjev na pittsburski univerzi proti reaktaciji, pa pokazuje, kako bedast in neumen je boj proti vsem znanstvenikom in dijakom na naprednega mišljenja, ako ne prisegajo na komunistični evangelij Fisherjev in Bartolovičev.

Tlak reakcionarjev na pittsburski univerzi ustvarja protitlak naprednega elementa na tej univerzi.

Število profesorjev univerzitetnega štaba se je obrnilo na Ameriško društvo univerzitetnih profesorjev, da uvede preiskavo zavoljo potlačanja akademične svobode na tej univerzi. Profesor filozofije Frederick E. Voltman, je bil odslovljen kajti bil je tajnik lokalne skupine Unije za ameriške civilne svobodščine.

Ta zahteva za preiskavo akademične svobode je zdaj boljje podprta, kot prej. Podpisalo jo je pet in dvajset profesorjev in pomožnih profesorjev, ki podučujejo na univerzi zgodovino, sociologijo, ekonomijo, politično znanost itd.

Samomor neznanca

Chicago. — Nekd neznan možki je a petek večer skočil v čikaško reko z mosta na Michigan boulevardu. Truplo je potegnili iz vode obrežna straža. Na njem ni bilo drugega znamenja kot znamenja na obleki od neke krojaške tvrdke iz Pittsburgha, Pa.

Novi reparacijski pakt podpisan v Parizu

Po novem načrtu bo Nemčija plačevala 58 let vojno odškodnino.

Pariz, 8. jun. — Včeraj so zastopniki Nemčije in zaveznikov podpisali novo reparacijsko pogodbo, ki bo znana pod imenom Youngov načrt, ker je v glavnem delo ameriškega magnata Owena D. Younga. Na podlagi te pogodbe bo Nemčija plačevala vojno odškodnino v gotovini in blagu akosi prihodnjih 58 let, to je do leta 1986, ko preteče baš 75 let od izbruha svetovne vojne.

Celokupni vojni dolg Nemčije je zdaj skrčen na \$8,808,000,000, toda z obrestmi vred bo Nemčija plačala približno 24 milijard dolarjev, če se bo plačevanje nadaljevalo nepretrgoma 58 let. Prvih deset let bo Nemčija plačevala letno \$398,650,000, nato bodo anuitete padale in zadnja letnina znaša \$214,200,000.

To znači, da bo Nemčija plačevala \$178,600,000 manj letno kot bi dajala, če bi ostal Dawesov načrt v veljavi do konca. Njeno breme je precej olajšano. Olajšava je prišla tudi v drugih ozirih. Novi pakt določa, da mora biti Nemčija prosta vsake zunanje kontrole glede finančnih operacij. Generalni reparacijski agent — ki je bil doslej Američan — odpade in prav tako odpade reparacijska komisija; vključba na nemške železnice se briše in tudi inozemski zastopniki v direktoriju železnice se umaknejo. Nemčija se dalje iznebi industrijskih garancij in zunanje kontrole.

Nemčija bo plačevala letnino v posebno mednarodno banko, ki se bo najbrž nahajala v Ženevi, in iz te banke bodo zavezniki vlekli svoje deleže. Ta banka postane vsekakor stalna institucija, ki bo spajala vse državne banke sveta in bo — kakor špekulirajo — poslovala kot svetovna federalna rezervna banka med narodi kot posluje navadna banka med posamezniki.

Reparacije, ki jih bo plačevala Nemčija, se bodo delile takole:

Francija bo jemala največji delež, 1,046,000,000 mark letno in od vsote bo plačevala 826,500,000 mark Ameriki na račun svojih vojnih dolgov; Anglija dobi letno 409 milijonov mark in od tega bo dajala Ameriki letnih 355,700,000 mark na račun dolgov; Italija 213,700,000 mark in od tega gre 171 milijonov za vojne dolgeve; Belgija 115,500,000 mark in od tega pojde 44,500,000 za dolgeve; Japonska dobi 13,200,000 mark, Jugoslavija 48 milijonov mark, Romunija 20,100,000, Portugalska 13,200,000, Grška 7,000,000 in Poljska pol milijona mark letno.

Privatni špičolj žalil sodišče, kaznovan

Obsojen je bil na sto dolarjev denarne globe.

Milwaukee, Wis. — William Meese, privatni detektiv za Philip Adlerja, člana Adler & Sons kompanije, je bil obsojen zaradi žaljenja sodišča na sto dolarjev denarne globe. Obsojen je bil na obzbo, da je po krivem prišel in da je izpremenil zapiske. Najvišje državno sodišče je potrdilo sodbo nižje instance.

Hla nekoga poslovnega odbornika delavske organizacije je bila dinamitirana. Pri tej hiški je razpočila bomba in napravila škodo. Privatni detektiv je pričal, da ga ni nihče mogel videti, da je bežal od omenjene hiše, ko je bil izvršen nanjo bombni napad, ker bodo zapiski garaje pokazali, da je bil njegov avto v garaži. Zapisnik

DELAVSKE UNIJE NA JUGU OSTANEJO

To je jasno razumeti iz pojavov, ki spremljajo stavke tekstilnih delavcev.

Chicago, Ill. — Nepokoj v tekstilnih tovarnah na jugu še ni izginil. Lahko se je začelo poleg stavkovni val, ampak tekstilni delavci na jugu niso zadovoljni z razmerami, v katerih delajo in žive. V veliko tovarnah delajo še po enajst ur dnevno. Meze so še vedno nizke in ne zadostujejo za krije najpotrebnejših življenjskih potrebščin. Delavske družine še vedno prebivajo v nesaniarnih barakah, v katere imajo prost vhod vetrovi od vseh strani. V nekatere take bajte celo dežuje. Solaki poduk za delavsko mladino je nezadosten. Delavci so običeni v slabo obleko iz bombaževine. Mnoge delavske družine nimajo sredstev, da bi svojim otrokom kupile čevlje. Zaradi tega morajo otroci pozimi izostajati iz šole. Take razmere in življenjski pogoji prav sangeljivo ne ustvarjajo zadovoljnih ljudi. Kjer je nezadovoljnost, tam je tudi nepokoj.

Tovarnarji malo ali pa nič ne store iz svoje lastne inicijative za izboljšanje položaja tekstilnih delavcev. So pač bele vrane med ujimi, kot se izjeme dobe povsodi. Ena lastovka se ne prinese spomlad, pest podjetnikov s človeškim srcem, pa tudi ne bo izpremenila delavskega položaja v tekstilni industriji v splošnem na jugu.

Delavci so se ob času teh stavk naučili, da so močni, ako so organizirani. Minli jih je strah, kaj bo iz njih, ako podjedniki izvedo, da pripadajo k organizaciji. In to je veliko. Tako spoznanje reanice, pa utrdi med delavci zavest, da se morajo organizirati, ako nečejo biti podjetnikom za tialo, da bodo na njih hrbtih cepili drva.

Delavska strokovna organizacija prihaja na jug, ako to dejstvo podjetniki priznajo ali če ostanejo slepi in zakrknjeni in ga ne marajo videti. In ta hitro izpreminja fevdalne agrikulturne razmere na jugu v moderne industrijske. Na tisoče osiromašnih farmarjev prihaja v tovarne.

Smešno je pa prizadevanje starokopitnih podjetnikov, ki si belijo glave, kako bi se zoperstavili toku časa. Tovarnarji najamejo zamerce za prednice in tkalnice v obeh Karolinah in Georgiji. Na ta način upajo preprečiti združenje tovarniških delavcev. Ti nazadnjaški tovarnarji upajo, da jim pride pri postopanju na pomoč plemenako sovraštvo. Ali to plemenako sovraštvo izginja, kakor izginja druge stare tradicije na jugu. Moderni metode v blagovni produkciji in distribuciji podirajo tudi te mršave in nazadnjaške upe im nade. Delavci vedno bolj spoznavajo, ako morajo po volji svojega tovarnarja delati skupaj v eni tovarni, da se tudi lahko bojujejo skupaj proti lakomnosti svojega podjetnika. In tako spoznanje prodira na cel držo.

Tekstilni podjetniki se vdajajo napačnim upom, ako mislijo, da se seianje gibanje tekstilnih delavcev na jugu le začasnega pomena.

Je to res izkazoval. A v njem je bilo opaziti, da so bili zapiski ponarejeni že prej, da se ujemajo z njegovo izpovedjo.

Vprašanje je na mestu, koliko dni zapora bi prejel delavec, ako bi izvršil enako kaznjivo dejanje? Privatni špič je bil kaznovan le na sto dolarjev denarne globe.

Puniša, morilec Radiča, obsojen na 20 let ječo

Maksimalna kazen za političen zločin. Jovanović in Popović oproščena. Hrvati niso zadovoljni, Srbi pa zahtevajo, da kralj pomilosti morilca.

Belgrad, 8. jun. — Puniša Radić, črnogorski poslanec, ki je ubil tri hrvaške poslance, med temi tudi Stepana Radiča, v skupščini pred enim letom, je bil včeraj pred sodiščem spoznan krivim in obsojen na dvajset let ječo. To je maksimalna kazen za političen zločin po jugoslovanskem zakoniku. Sodniki so izrekli, da je bil Radićev čin političen in da ni bil v naprej določen, dasi je bilo dovolj dokazov, kako so Radiču še prej grozili s smrtjo.

Dragutin Jovanović in Tomo Popović, ki sta bila obtožena so-krivde, sta bila oproščena. Sodišče je izreklo, da ni bilo dokazano, da sta sodelovala v kaki zaroti.

Iz Zagreba poročajo, da je tam zavlada velika nezadovoljnost valed izda obravnave. Hrvati so zahtevali smrtno kazen za Radiča. Medtem pa zagovorniki morilca izjavljajo, da vložijo apel na višje sodišče proti obzbo. Pri- stali Radiča tudi apelirajo na kralja Aleksandra, naj Radiča pomilosti ob bližajoči se priliki, ko bo imela kraljica tretji porod.

Cenzura je preprečila vsako komentiranje tlaka o procesu. Listi so smeli objaviti le izsek obsodbe.

Izgori v Gastoniji

65 stavkarjev aretiranih, ko je bil policijski šef ubit; dva vo-
dila unije ugonaj uila lin-
njo.

Gastonia, N. C. — Fred E. Beal in K. O. Byers, organizatorja National Textile Workers' Union (nova unija tekstilnih delavcev, ki jo vodijo komunisti), sta včeraj komaj ušla linčanju med potjo iz Spartanburga v Gastonijo. Bila sta aretirana v zvezi s izgori v petek zvečer v Gastoniji, pri katerih je bil policijski načelnik Aderholt ubit in štirje policaji ter eden civilist so bili ranjeni. Ko so ju peljali v Gastonijo, je drhal ustavila avto, v katerem sta bila dva policaja s aretirancema. Policaja sta komaj pregovorila množico, da se je odstranila. Beal in Byers sta bila nato odpeljana v "neko ječo v Severni Karolini."

Zadnji petek zvečer je bilo streljanje v bližini stavkovne naselbine pri tovarnah v Lorryu in grupa policajev načelnikov Aderholtom vred je obležala na tleh ranjena. Načelnik je v soboto umrl za rano. Do nedelje zvečer je bilo 65 stavkarjev, članov nove unije, aretiranih in obtoženih umora.

Kaj dela kongres

Resolucija proti "ohromelim r-
cam"; zbornica odobrila farm-
ski zakon.

Washington, D. C. — Senat je v petek že petič v šestih letih sprejel resolucijo za dodatek k ustavi, ki ima odpraviti takozvano kratko zasedanje kongresa po volitvah in s tem onemogočiti poraženim ali "kruljavim r-
cam," da nadalje sklepajo zakone. Dodatek določa, da se novi kongres snide takoj prvi ponedeljek v decembru po volitvah. Istotako se novi predsednik ustoliči v januarju po volitvah. Resolucija je bila sprejeta s 64 glasovi proti 9; zdaj gre v nižjo zbornico, kjer je bila doslej vedno poražena v interesu "ohromelih rac."

Nišja zbornica je v petek odobrila farmerski zakon s popravki v konferenčnem odseku. Zakon gre zdaj v senat.

SEMINTJE.

Delavski organizatorji, ki so bili v Elizabethtonu ob času stavke in ko se je dosegla sprava, so pričali, da je dvajset članov narodne straže (milice) odklonilo ostati v službi za potlačanje stavke. Tri miličarje so vtaknili v zapor, iz katerega so jih izpustili, ko je odvetnik dr. Neal namignil, da vložijo, kar je v amerškem pravosodju poznano kot "habeas corpus," iz razloga, da se legalnost zločinjenja stavke po milici dožene na sodiščih. V podjetniških krogih je nastal strah, da milica tudi zastavka. In tako se je uprava rajonskih tovarnih požurila, da se napravi sporazum in tako krije svoj hitri umik.

Generalni adjutant Boyd je seveda predlagal vojni sod, a kmalu je pronašel, da se skupina njegovih subalternih častnikov strinja s tem, da je narodna straža nastavljena nelegalno.

Neal je povzročil stavko miličarjev, ker je izjavil, da zahteva postopanje "habeas corpus" za vsakega miličarja, ki ga odvedejo v zapor, ker je vrnil svoje orožje in uniformo in ga pridržuje za razpravo pred vojnimi sodiščem. Boyd se ni upal pobrati rokavice.

To pojasnilo nam pove, zakaj se je kompaniji mudilo napraviti sporazum z delavci in da je izjavila, da ne bo nasprotovala organiziranju delavcev.

Slika postaja še jasnejša, ako vemo, da je John R. Neal, odvetnik unije tekstilnih delavcev in Ameriške unije za civilne svobodščine, v Washingtonu razpravljal o nelegalni uporabi zvezne vojaške opreme, ko je bila narodna straža države Tennessee nastavljena kot izredna policija za čuvanje tovarnih in stavkokazev v njih.

Vojni tajnik Good je napram odvetniku izpovedal, da mu ni nič znanega o nelegalni uporabi federalne vojaške opreme, ravnotako ni on pristal nato, da narodna straža rabi federalno vojaško opremo v Elizabethtonu. Priporočil je odvetniku Nealu, da vložijo formalno pritožbo pri vojnem departmentu in obljubil je, da izvede preiskavo o faktih.

Iz tega postopanja veje nauk, da se s preudarnim in dobro premišljenim postopanjem ob času stavke doseže veliko več, hitreje in brez velikih žrtev, kot pa z nepremišljenim ravnanjem in brezmiselnim kričanjem.

Volilna zmaga britskega delavstva je obudila spomine na navdušenje za farmarsko-delavsko stranko v Ameriki. To navdušenje je bilo posebno veliko v Čikaški delavski federaciji. Govorice o farmarsko-delavski stranki za Združene države so bile na dnevnem redu. Ostalo je seveda le pri navdušenju. K temu je pripomogla največ vsiljivost komunistične stranke, ki je v vseh zadevah hotela nositi zastavo ali imeti prvo besedo, dasiravno jo je etroče obdržanje konvencije komunistične stranke v michiganski šumi osmešilo v očeh vseh resnih in iskrenih voditeljev strokovno in politično organiziranega delavstva in obenem dokazalo, da nimajo voditelji ameriške komunistične stranke najmanjših sposobnosti voditi delavstvo od zmage do zmage.

V zapadnem delu Pennsilvanije so na premogovem polju nastale razmere, kakersne so napovedali dalekovidni rudarji in drugi, da pridejo, ko bo rudarska organizacija zdrobljena. V Zapadni Virginiji in v zapadnem delu Pennsilvanije zaslužijo rudarji od treh in pol do štirih dolarjev na dan. Ako se zniža meza, se zniža takoj tudi cena premogu. Nato se zniža zopet meza, nakar sledi znižanje cene za premog. To se ponavlja. Pittsburgh Coal kompanija je najgorja v Pennsilvaniji. Veliko dela kot kopanje v hvalov ali presek se zdaj opravlja zastoj.

Iz tega sledi nauk, da je glavno ob času boja, ki ga podjetniki vsilijo delavcem, obdržati in ohraniti organizacijo, da delavci lahko ob ugodnem trenutku zopet preidejo v ofenzivo in pridobijo nazaj, kar so v zadnji bitki izgubili. Ako pa delavci izgube organizacijo, tedaj so izgubili ščit za obrambo in naskok in si morajo ščit, to je organizacijo, še le najprvo ustvariti, da lahko preidejo

zopet v uspešno ofenzivo. Koliko truda in žrtev stane ustvariti bojno organizacijo, pa vedo povedati stari rudarji, katerim so že posiveli lasje. Staro, neaktivno delavsko organizacijo je veliko lažje izpremeniti v bojno, aktivno organizacijo, kot pa graditi novo organizacijo po tem, ko je vihra vse pobrala.

GLASOVI IZ NASELBIN

Milwaški Narodni dom.
Milwaukee, Wis. — Kaj pa imamo danes poročati o kampniji in Slovenskem domu v Milwaukeeju? To, da neprestano s polno paro napredujemo na celi črti. Po zaključku mesečnega računa za maj smo pronašli, da se je v tem mesecu prodalo 255 novih delnic, naplačenega na delnice pa je bilo \$4,079.00 (štiri tisoč in devetdesetdeset dolarjev). Torej mesec maj prekaša do sedaj vse prejšnje mesece. Če nas znamenja ne vara, pričakujemo še vse lepših uspehov. Kajti, kadar prodre zavest Slovencev tako daleč, da se sami priglajajo in sami pošiljajo pošto nabiralcem, da naj pridejo, da mislijo podpisati delnice, kakor se to že sedaj dogaja, potem zamore to napredovanje zaustaviti le kakšen izvanredni nenadni dogodek.

Dandanes, kogar srečaš, vsak hoče napeljati govorico o Domu in njega napredku. Nekateri iz radovednosti, drugi iz navdušenosti. Mnogi pravijo, da če bo ta dobra stvar res prodrla do pravega sadu: "hom pa še vzeli par delnic, dasiravno jih že lastujem par." Nezaupljivost med nami se polagoma odmiče in na nje mesto se naseljuje med Slovenci zavest v svojo lastno moč in zaupanje v samega sebe. Vse ta napredek, o katerem s tako velikim veseljem stalno poročamo, amemo v največji meri pripisovati tistim, ki so dejansko zavirali rokave in ali med naš narod. Saj ni take brezbrčnosti in letargije med Slovenci, o kateri se je že toliko pisalo in govorilo. Samo pridigovati in se jeziti ne pomaga dosti. Treba je pravih žrtev in pravega dela, če hočemo kdaj kam naprej. To se je dosedaj prav očitno pokazalo.

Z veseljem pozdravljamo dobre, krepke in bodrilne besede, ki jih je napisal v svojem dopisu naš nadvse marljivi delavec Matija Kovačič. Res, kadar bo mo ali prav vsi na delo, kolikor nas je v direktoriju, potem prav lahko pričakujemo, da se bodo uresničile besede nekoga, ki je ob nakupu zemljišča prerokoval, da "na obletnico nakupa moramo imeti otvoritveno slavnost Slovenskega doma v Milwaukeeju."

Naj to za danes zadostuje. Prihodnjé bo seveda zopet cela "rešta" novih imen in pa podrobnosti o pikniku, za katerega se že sedaj par mesecev pripravljamo in se je dosedaj doseglo mnogo uspeha, čeravno je še daleč tisti čas. Bo res nekaj velikega in posebnega.

Kampnjski odbor.

Sheboyganke vesti.
Sheboygan, Wis. — O strašnem požaru, ki je zadel tovarniški distrikt tega mesta v noči med 30. in 31. majem, je bilo že v Prosveti poročano. Poročilo pa ni omenilo slovenskih naseljencev, ki žive v dotičnem kraju in ki so bili tudi nekateri prizadeti. Na tisoče ljudi je opazovalo velikanski ogenj, ki je hipno rasel in objemal bližnja poslopja. Ker so bile prizadete in upeljenje tornvice večina lesene, je lahko umeti, da je zubljal švigal z neznansko brzino in ga ni bilo mogoče omejiti. Požarna bramba je bila sicer na delu neprenehoma iz celega mesta, in iz več okoliških mest so gasilne posadke dopele na lice mesta, kar pa je le malo izdalo. Končno so ogenj omejili, ko je veter ponahal, ki je prvotno raznašal iskro daleč naokrog.

Skodo, ki jo je napravil veliki sheboyganski požar, so ocenili izvedenci na okrog milijon dolarjev. Na železniškem tiru tik gorečih tornvic je zgorelo osem železniških vozov, polnih tovara. Sedaj je več sto ljudi brez dela radi požara. Delo bodo prizadeti trdke polagoma obnovili, medtem ko bodo skušale postaviti nove tornvice.

Z delom v Sheboyganu gre po navadi. Meze so v tem mestu nizke v primeri v drugih krajih. Dela se največ v stolarinah in sploh lesnih tovarnah, v katerih izdelujejo razno pohištveno opremo.

V okolici Sheboygana je par slovenskih farmarjev, ki so se še precej samoosvojili, to je, postali so vsaj delno neodvisni, kar je vsekakor veliko več kot tovarniški delavci. Vsi pa ne moremo biti ne farmarji, ne tovarniški delavci, pa tudi ne fajmoštri ali mežnarji. Saj tudi vsak ne bi uspel pri tem ali onem poklicu. Torej, vsakemu svoje. Nekateri smo pa tudi leni in si ne znamo pomagati, ampak kar naprej tičimo, kamor nas je usoda postavila.

Zelo me zanima zapisnik 9. redne konvencije SNPJ, ki ga sedaj prinaša Prosveta. Omeniti moram tudi to, da so mi bile "Konvencije" v kratke čase in zabavo. Pa naj bi jih nasledila kakšna druga alična kolona, ki bi imela dovolj žela in paprike, poleg nedolžnega humorja. Zakaj ne? Taka kolona bi nam svežila um, ker bi se pri čitanju "krepkih" zabavali, nekateri pa tudi jezili. No, pa spet: vsakemu svoje.

Slovesno predlagam redakciji, da uvede, če ne dnevno, pa od časa do časa, humoristično kolono pod primerno rubriko. Prispevatelji naj bi bili dostojni in naj bi prevzeli vso odgovornost za morebitne opasnosti aamoli. Ali kdo podpira? Sprejeto bo že, če bo večina tako odločila. Ha, ha, ha!

Naj še omenim, da imamo tukaj dve društvi SNPJ: prvo nosi številko 344 in posluje v slovenskem, drugo pa je angleško-govoreče. Obe lepo napredujejo, vsekakor pa bi bilo želeli malo več medsebojne kooperacije vobče. K temu lahko, pravim, da lahko, največ pripomorejo društveni uradniki obeh društev. Delujmo skupno, člani obeh društev, ker spadamo k eni organizaciji, katere je vredna, da delamo zanjo, ker ona nam je vselej na razpolago. Naprej za večjo SNPJ!

Tone s hriba.

Zmaga je naša!
Waukegan, Ill. — Že takoj v prvem stavku mojega dopisa naj mi bo dovoljeno izraziti veliko zadovoljstvo in radost nad izidom devete konvencije, ker vidim, da je spet zmagal napredni duh, napredni element, ki se udeležuje v naši veliki Slovenski narodni podporni jednoti že mnoga leta. Zelo me veseli, da so na jednotnem krmlilu v pretežni večini resnični jednotlivci delavci, zavedni proletari.

Vestno sem čital konvenčna poročila. Iz njih sem uvidel, da so si na vse načine jednotlivci in nejednotni reakcionarji prizadevali dobiti v roke njeno vodstvo — iz osebnih namenov. To se jim ni posrečilo in se jim nikdar ne sme posrečiti. Zato pa mora vedno stati na braniku napredna misel, da bo "progresivni blok" popolnoma izginil.

Slovenska narodna podpora jednota je bila zgrajena na avobodnih principih in taka mora ostati. Dosedaj smo z našimi voditelji vedno odbili vse napačne, klerikalne in komunistične "progresivne". To smo bili vstanu vrčiti zato, ker smo lakreno delali in gradili, ker nam niso bile osebne koristi pri srcu, marveč koristiti jednote in članstva!

Član.

Nagli zaključki.
Collinswood, O. — Tukajanja slovenska naselbina stalno raste na slovenskem prebivalstvu. Sedaj imamo več slovenskih trgovin, banke in dva Narodna doma. Veliko rojakov lastuje svoje domove, ki so na splošno precej lični. Z delom gre po navadi.

Preživeli smo bombo "dokumenta aramote", ki se je razpočila pred par meseci v "Enako

pravnosti", zato pa nas niso nadaljne bombe v istem dnevniku o poteku konvencije SNPJ nič iznenadile. Tam so se že pri vadili "bombnih atentatov", pa jih kar iz rokava stresajo. Oni ugrabijo in spet ugrabijo, pa nič ne uganajo, ker sklepajo na daljavo brez podlage in predno se situacija razjasni. So nestrpni kar se da, pa uganajo take stvari. Danes so napredni, jutri protinapredni, potem pa spet prenapredni, in zato ga lomijo a svojimi sklepi. Takšnega mnenja smo tukaj tisti, ki stvarno trezno gledamo v obraz brez kakšnih prenapetih predsodkov.

Dopis iz Penne.
Export, Pa. — Na Spominaki dan, dne 30. maja, je v White Valleyju, v naši sosednji naselbini, tamkajšnje društvo SNPJ obhajalo jednotin srebrni jubilej. Na jubilejnem slavlju je bil kot glavni govornik br. Frank Zaitz iz Chicaga, predsednik nadzornega odbora SNPJ. Povedal je marsikaj zanimivega in koristnega o jednotnem delovanju in o nas delavcih samih.

Das je vladala tisti dan neznozna vročina, je kljub temu prišlo precej ljudi na slavo 25. letnice naše jednote. In vsi navzoči so bili dobre volje. Jednotni jubilej smo obhajali na način, ki nam ostane v spominu dolgo.

Z delom v tej okolici gre po navadi. Rovi bolj slabo obratujejo, zato pa dela večina tukajšnjega prebivalstva v tovarnah v bližini Pittsburgha, kamor se vozijo ob zgodnjih jutranjih urah na delo. Posebno kar je mlajših ljudi čim dalje bolj odhajajo delat v tovarne, ker v rovih je vedno slabše.

Poročevalec.

NAVADEN LEK PROTI STRUPENEMU BRŠLJANU.

Vsa koda menda ve, kaj je takozvani strupeni bršljan (poison ivy), ta ameriški plevel, ki pravzaprav ni nikak bršljan, ali ga je vsepovsod v strah in trepet mnogih, ki se zastrupljajo ob najmanjši dotiki. Sicer to zastrupljenje ni nič nevarnega, ali kake srbeče bolečine povzroča prisaadi na koži, o tem mnogi znajo povedati kaj žalostne doživljaje. Sedaj ima "poison ivy" zopet svoje lepo zeleno listje. Lahko ga je poznati po trolistnatih oblikah. Ta plevel pleza po drevesih ali pa se plazijo po zemlji, od koder poganja kratko lesnato grmičevje, eden do štirih čevljev visoko. V tej zadnji obliki se rastlina dostikrat imenuje "poison oak."

OPAZOVANJA

Business v imenu morale.
Sveta prohibicija je prinesla poleg cvetoče butlegarske industrije, spremljane s korupcijo in umori na debelo, še neki drugi business, ki je tudi oškropljen s človeško krvjo.

Ta lepi business je postal jase pri sodni obravnavi proti prohibicionikom v Virginiji, ki so ubili mladega dijaka v domnevnanju, da je bila pijača v bežečem avtomobilu na cesti.

Znano je, da najaktivnejši prodajalci kakršnegakoli blaga so oni, ki delajo na "commission basis". To se pravi, da imajo toliko plače kolikor prodajo blaga, od katerega imajo toliko in toliko odstotkov "komisijs". Bizniški ženi, ki je iznašel ta način prodajanja, je vedel, da v tem slučaju mora nameščenec — zlasti če je velika konkurenca — upotrebiti vse ciganske metode, ako hoče imeti kaj uspeha. Mora biti tak, če hoče kaj zaslužiti.

Sveta prohibicija se tudi izvaja približno na ta način: prohibicioniki in uradni špiioni, ki vohajo okoli svobodnih državljanov in njihovih hiš ter avtov, so plačani po uspehu svojega vohanja. Prohibicioniki pred sodiščem v Virginiji so priznali, da so prejeli deset dolarjev za vsako aretacijo, če so našli pijačo pri aretirani osebi; dalje so dobili drugih deset dolarjev, če so zasačili človeka pri transportiranju pijače, to je v avtomobilu, navadnem vozu ali v čolnu. Eden obtoženec je priznal, da je včas zaslužil po \$150 tedensko, ko je nalovil dosti ljudi in "dokazov" krivde.

Problemi priseljenca

Žetev v pšeničnem pasu.
VPRAŠANJE: Kaki izgledi so letos za poljedelske delavce tekom pšenične žetve? — T. K., Denver, Colo.

ODGOVOR: Velika potreba po sezonalnih delavcih traja razmeroma le kratko dobo. Pač pa je mogoče delati vse leto in pod jesen, ako se človek seli od Texasa, kjer pšenična žetev začne že začetkom junija, zaporedoma do Oklahome, Kansasa, Colorada in nadalje proti severu do Nebraske in obeh Dakot.

Kdorkoli se zanima za tako delo, naj ostane v zvezi s poljedelskim oddelkom federalne posredovalnice dela (Farm Labor Division of the U. S. Employment Service). Centralni poljski urad tega oddelka se nahaja v Kansas City, Mo., (2023 Main St.). Ta urad pošilja vsakomur brezplačno takozvane žetne buletine, ki vsebujejo najnovejšo informacijo glede delovnih razmer v posrednih državah, dobe žetve, števila potrebnih delavcev in pričakovanih mezd.

Podružnice istega urada se nahajajo v Fort Worth, San Antonio in El Paso, Texas; Denver, Colo.; Sioux City, Iowa; Sioux Falls, So. Dakota; Fargo, N. Dakota; Shreveport, La.; Spokane, Wash., in Medford, Oregon. Tekom viška žetve pa vzdržuje kakih 70 začasnih uradov v pšeničnem pasu. Posredovanje tega urada je popolnoma brezplačno.

Vozniške licence za avtomobile.
VPRAŠANJE: Ravno kar sem kupil avtomobil za svojo osebno rabo. Kak je izpit za vozniško licenco in koliko je treba plačati? — I. S. T., Bridgeport, Conn.

ODGOVOR: Plašite na Motor Vehicle Department v Hartford, Conn., naj Vam pošlje državna pravila glede licence za voženje avtomobila. Pristojbina za licenco v državi Connecticut znaša \$3. Izpit se vrši a strani posebnih odredenih uradnikov. Treba poznati poglavitne prometne regulacije in vozniško sposobnost.

Kako potujejo podgane. Znano je, da se včasih podgane trumoma selijo. Tako so v XVII. stoletju na priliko sive podgane preplavile Evropo v neznanih množinah in do zadnje zatrla šarene atakorje, ki so nam bili do tlej šiba božja. Ob nedavnem deževju na Angliškem so podgane v dolini Lea sklenile ostaviti domaćijo. Strnile so se v strahotno četo, ki se je usula na pot proti Edmontonu pod vodstvom starega, mršavega in slepega glodalca, ki so ga drugi po vsem videzu silno spoštovali. Lahko si misli, da je vse bežalo pred njimi: popotniki, vozovi, kolesarji in celo psi podganarji. Šele težak avtomobil so se preplasi četvermogni romarji in jo ucvrli s tako naglico proč, da so stopali blizu na drugega. Zakadili so se v bližnji gozd in se razpršili. Poslej jih niso več opazili v kopah in tropah.

Alphonse Daudet:

DVE KRČMI

Nekega julijskega popoldne sem se vračal iz Nimesa. Bila je strašna vročina. Pod velikim srebrnim solncem, ki je napolnjevalo vse nebo, se je med oljčnimi nasadi in malimi hrastčki vila v nedogled bela cesta, iznad katere se je dvigal prah. Nikjer oblaka, nikjer najmanjšega vetra. Slišalo se je samo brnenje razbeljenega ozračja in ostro čvrčanje murnov, ki so delali tako oglušujočo godbo, kot da bi bil to odmev tega neizmernega svetlobnega brnenja.

Ze dve uri sem hodil po tej pustinji, kar se iz prašne ceste pojavi pred mano skupina belih hiš. Bila je naselbina Saint Vincent: pet ali šest hiš, nekaj dolgih žitnic z rdečimi strehami in sredi vencia revnih smokev posušeno korito; prav na koncu vasi pa sta stali dve veliki krčmi, vaaka na eni strani ceste in z licem druga proti drugi.

Sosedstvo teh dveh krčem je bilo nekaj zelo čudnega. Na eni strani je stalo novo poslopje, kjer je vrvelo življenje in so bila odprta vsa vrata; pred poslopjem je stal poštni voz, kadilo se je iz konj, katere so izprezali, potniki so izstopili in v naglici plili kar na cesti v kratki senci zidov; dvorišče je bilo polno mul in voz; pod lopami so ležali vozniški in čakali, da malo zažadi. Znotraj je bilo sli-

šati vpitje in kletve, nekdo je razbijal s pestjo po mizi, kozarci so žvenketali, udarjale so biljardne kroglice in pokali izletavajoči zamaški. Iz vsega tega hrupa pa se je razlegel vesel zvonik glas, ki je pel, da so se tresle šipe:

Prelepa Margareta
je v ranem jutru vstala
in s kavglico srebrno
k studencu odskakljala...

Nasprotno pa je bila gostilna na drugi strani ceste mirna in kakor zapuščena. Pod kapom je rasla trava, polkna so bila razbita, nad vrati je visela rjava vejica božjega drevesa, ki je bilo podobno stari metli in prag je bil podložen s cestnim kamenjem. Vse to je bilo tako siromašno in usmiljenja vredno, da bi storil dobro delo, kdor bi se tu ustavil in popil kozarec vina.

Ko sem vstopil, sem zagledal dolgo pusto in mirko dvorano, katero je močna svetloba, ki je lila skozi troje nezastrih oken, delala še bolj mrko in pusto. Tu je dremalo v nezdravem in zahtolem zraku nekaj šepastih miz, na katerih so ležali zaprašeni kozarci, razbiti biljardi je mohl svoje štiri luknje kakor berač kapo, tu je stal rumen divan in stara pisalna miza. In muh, muh! Se nikdar jih nisem videl toliko: lezle so po stropu, po šipah, po kozarcih in po zidu... Ko sem odprl vrata, je nastalo tako brenčanje in žumenje kril, kot bi bil stopil v panji!

Na koncu dvorane je stala pri oknu ženska. Bila je obrnjena proti šipi in zelo pazljivo gledala ven. Dvakrat sem jo poklical:

— Hej, krčmarica!
Počasi se je obrnila in videl sem reven kmečki obraz, ki je bil ves zgrbančen, razoran in prstene barve. Okoli vratu je imela dolge rdečkaste čipke, kakršne nosijo pri nas stare ženske. Ali ona ni bila stara, le solze so jo vso izpile.

— Kaj želite? me je vprašala in si otirala oči.

— Malo bi se vsedel in kaj popil.

Začudena me je gledala in se ni premaknila z mesta, kakor da ne razume.

— Kaj ni tukaj gostilna?

Žena vzdihne: — Da, da... je gostilna, če baš hočete... Toda zakaj ne greste v ono gostilno nasproti kakor drugi? Tam je vse bolj veselo...

— Tam je preveselo zame. Rajši sem pri vas.

Nisem čakal odgovora, ampak sem se kar vsedel. Ko je uvidela, da reano govorim, se je urno zasukala, odpirala je predale, premikala steklenice, brišala kozarce in odganjala muhe... Bilo je videti, da ji je prihod potnika, ki mu je bilo treba postreči, izreden godek. Zdaj pa zdaj se je nearehničn ustavila in se z rokama prijelja za glavo, kakor bi obupavala, bo li mogla to izvršiti.

Nato je odšla v zadnjo sobo; slišal sem, kako je zvenikljala z velikimi ključi, kako se je trudila okrog ključavnice, kako je snajla košarico za kruh, jo iztepavala in izpihala prah in pomivala krožnike. Včasih je vzdihnila in pritaženo ihtela.

Cez dobre četrte ure sem imel pred sabo krožnik suhega grozdja, ko kamen trdega beaucraiskega kruha in steklenko vina.

— Izvolite! spregovori ta čudovita ženska in naglo odstopi, da zavzame svoje prejšnje mesto.

Pil sem in sem jo hotel spraviti v pogovor.

— Nimate mnogo gostov, kajne, uboga žena?

— Oh, ne, gospod, nikoli nikogar!... Ko smo bili sami v tem kraju, je bilo vse drugače; pri nas se je ustavljala pošta, ko love divje gosi, so pri nas obedovali lovci, vozovi pa so se pri nas ustavljali celo leto... Ali odkar so se nastanili sosedi, smo vse zgubili. Vsi gredo rajši tja. Pri nas se jim zdi preveč žalostno... Saj res, naša hiša ni baš prijetna. Jaz nisem lepa in muči me mrzlica, obe mali pa sta mi pomrli... Na oni strani pa je sam, smeh. Gostilno ima lepa Arležanka, ki nosi čipke in trojno ogrlico. Poštar je njen ljubimec in zato se pri njej ustavlja pošta. Poleg tega ima ona tudi lepe sobarice... Zato ima vedno dovolj polala. K njej prihaja vsa mladina iz Bezoncea, iz Redessana in Jonquiereasa. Vozniki gredo po daljši poti, samo da gredo tod... Jaz pa sem tu ves dan sama brez žive duše in se sušim...

To je govorila s pretrganim in malomarnim glasom, ne da bi odmaknila čelo od okna. V gostilni na nasprotni strani jo je moralo nekaj silno zanimati.

Nenadoma nastane na drugi strani ceste silen hrup. Poštni voz se je odzibal v prah. Slišati je bilo samo pokanje z bičem, glas poštarjeve trobente in vršček, ki so prileteli na vrata: — Adijo!... adijo!... in oni močni glas je iznova zapel:

In s kavglico srebrno
k studencu odskakljala,
s tremi se vojak
tam kaj je sestala.

Ob tem glasu je krčmarica zadržala po vsam telesu, se obrnila proti meni in spregovorila:

— Ali čujete? To je moj mož. Kaj ne poje lepo?

Osupel sem, jo pogledal.

— Kako, vaš mož? Kaj tudi on tja zahaja?

Tedaj mi je žalostnega obraza, a vendar zelo blago odgovorila:

— Kaj hočete, gospod! Tako so možje, solz ne morejo gledati, jaz pa vedno jokam, odkar sta mi umrli mali... Ta velika jazbina, kjer ni nikdar nikogar, pa je tako pusta in žalostna. Zato gre moj ubogi Joško, ko mu tukaj postane preveč dolgočas, na drugo stran pit, in ker ima lep glas, ga Arležanka naganja k petju. Psi!... že zopet poje!

Vsa se je tresla, razprostrla roki in začela jokati, in je bila še grša. Taka je stala kot v zanosu pred oknom in poslušala, kako poje njen Joško za Arležanko:

Prvi jo nagovoril:
"Pozdravljena, predraga..."

Kanarčke vzgajajo v velikem številu v Harcu ter pošiljajo na posebni ladji iz Nemčije v Ameriko. Ta ladja odrine na pot vsako leto pred Veliko nočjo. Preden jih odpeljejo, se vrši v Berlinu razstava. Značilno je, da te ljubke pevke na tej razstavi molče v svojih kletkah; drže jih namreč v temi, da si s petjem ne kvarijo glasu. Če jih veliko poje hkrati, se pevke zmožnosti posameznikov precej zmanjšajo, ker skuša drug prevzeti drugega in si tako skvari glas. Vendar Amerika ne zahteva dobrih pevcev, temveč predvsem živobarvne kanarčke. Tako si tudi dragi. Ondani je na berlinski razstavi ponujal neki Američan za 4 krasne živobarvne eksemplarje 6000 zlatih mark. "Samo toliko?" je užaljeno ugovarjal imetelj in pokazal na svojo ženo, ki je stala poleg kletke: "To-le tukaj, svojo ženo, vam dam za 6000 zlatih mark, če jo hočete, toda za te kanarčke je vaša ponudba zdaleč prenizka."

Sedaj je čas izletov na prostem in v gozdovih

Peljite se hitrim in lahkim potom
poslužite se električne železnice

NAPOLNITE si košarico z jedili za družino, in—pridite ven v pristo naravo in gozdove, ter se radujte. Je vsa množina (na akre in akre) krasnih gozdov, in voda—je nekoliko minut od vašega doma potom brzovozne medkrajevne električne železnice. Ognite se prometne gnetje na prenapolnjenih cestah. Peljite se mimo—severno, vzhodno in zahodno—70 milj na uro tja—in 70 milj na uro zopet nazaj. Pridite zgodaj—in ostanite dokler želite. Številni vlaki se vračajo proti domu.

Za vozni red, cene in druga pojasnila o vseh treh železnicah, pokličite RANDOLPH 8200.

Consolidated City Ticket Office: Outing and Recreation Bureau, 72 W. Adams St., Randolph 8200. Prosta pojasnila o krajih primernih za izlete, peš-hoje, in vožnje v zabavne in podučne svrhe po vsem okrožju čikaškega ozemlja.

Ta znižana cena knjig Književne Matice SNPJ.

VELJA DO 1. JULIA 1929

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in moralni bi jih imeli v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENCE—ta knjiga obsega 682 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. Jednote. Knjiga vredna \$5.00—sedaj\$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnila, vredna \$2.00—sedaj50c

ZAKON BIOGENEZE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50—sedaj50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančikanov in doživljaj rojaka, vsebuje precej slik, vredna \$1.50—sedaj50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75—sedaj50c

JIMMIE HIGGINS—animirana in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil L. Molek, vredna \$1.00—sedaj50c

Održite ta listek, priložite potrebno svoto v pisno in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2687 S. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošljem svoto \$..... kot naročilo za sledeče knjige:

Knjige pošljite na naslov:

Ime..... Naslov.....

Mesto..... Država.....

Priloženo vam pošljem tudi naročnino za list Prosveta svoto \$.....

Člani S. N. P. J. plačajo za celo leto \$4.80, za pol leta \$2.40 in ne člani pa \$6.00 oziroma \$3.00 za naročnino. (To velja izven Chicago, Cicero in inozemskih držav.)

F. M. Dostojevski:

ZLOČIN IN KAZEN

Roman v šestih delih s epilogom.
Poslovenil Vladimir Lovčik.

Vsa njegova obleka je bila naravnost od krojača in vaa je bila lepa, izvemši morda to, da je bilo vse preveč novo in je preveč očito razkrivalo namen. Se gibalinski novi okrogli klobuk je svedočil o tem namenu: Peter Petrovič je ravnal z njim nekako vse preveč spoštljivo in ga je držal preveč previdno v rokah. Tudi dvojica krasnih novih rokavic iz svetlega usnja je pričala tako, magari le s tem, da jih ni natak, temveč jih je nosil v rokah za parado. V obleki Petra Petroviča so prevladovala svetle in mladeniške barve. Nosil je lep svetlorjav poleten suknjič, lahko svetle hlače, ravnotakšen telovnik, šele jedva kupljeno perilo in batistno rdečo pisano žepno rutico najlažje in najfinije vrste: vse to se je dobro podajalo Petru Petroviču. Njegov obraz, jako sveč in celo lep, je bil že itak videti mlajši od svojih petinštidesetih let. Temna brada ga je prijetno osenčevala z obeh strani v podobi dveh zalacev, ki sta se lepo zgoščevala ob čisto izbritem podbradku. Celo laaje, dasiravno so bili že nekoliko sivo namešani, razčesani in nasvedrani pri lasuljarju, ga niso delali smešnega ali neumnega, kakor običajno nasukani laaje, ki dajejo licu neizogibno podobnost z Nemcem, korakajočim k poroki. Če je bilo na tem dokaj lepem in solidnem obličju nekaj v resnici neprijetnega in zoprnega, je imelo drugačne vzroke. Premotrilviš gospoda Lužina brez posebne obzirnosti, se je Razkolnikov strupeno nasmešnil, spustil se zopet na blazino in začel gledati v strop kakor prejen.

A gospod Lužin je bil stanovit in je očividno storil sklep, da za zdaj še ne opazi tega čudnega vedenja.

"Zelo, zelo obžalujem, da vas najdem v takšnem položaju," je pričel vnovič in po sili prekinil molk. "Da sem vedel za vašo bolezen, prišel bi bil poprej. A saj veste, te skrbil... Vrhutega imam jako važen opravek kot odvetnik v senatu. Skrbil, ki so znane tudi vam, pa niti ne omenim. Vašo mamico in sestro pričakujem vsako uro."

Razkolnikov se je zganil in hotel nekaj reči; njegov obraz se je pokrnil z nemirom. Peter Petrovič je umolknil in počakal, ko pa ni bilo ničesar, je nadaljeval:

"Vsako uro. Za prvi čas sem jima poiskal stanovanje..."

"Kje?" je vprašal Razkolnikov s slabotnim glasom.

"Nedaleč oddod, v hiši Bakalajeva."

"To je na Vnebohodni cesti," je posegel vmes Razumihin. "Dve nadstropji sta razdeljeni na sobe; trgovec Jušin jih oddaja. Tam sem že stanoval."

"Da, sobe sem najel..."

"Tam je strašno neprimerno: nesnaga, smrad in sploh zloglasen kraj; zgodilo so se že vsakovrstne stvari... Vrag vedi sploh, kdo vse tam stanuje! Meni samemu se je tam prigodil skandal. A cene niso visoke."

"Jaz seveda nimam toliko izkušenj, ker sem sam šele novinec," je občutljivo odgovoril Peter Petrovič, "sicer pa sta to dve jako, jako snazni sobici, in ker jih ne potrebujem za dolgo... Poiskal sem že pravo, to je, naše bodoče stanovanje," se je obrnil k Razkolnikovu, "ki ga zdaj opremljajo; dotlej pa se atiskam sam v najeti sobi, par korakov oddod, pri gospe Lippewehael, v stanovanju nekega svojega mladega prijatelja, Andreja Semenčiča Lebezjatnikova; on mi je pokazal tudi hišo Bakalajeva..."

"Lebezjatnikova?" je rekel Razkolnikov počasi, kakor bi se nečesa spominjal.

"Da, Andrej Semenčič Lebezjatnikov, ki služi v ministrstvu. Ali ga morebiti poznate?"

"Da — ne...," je odgovoril Razkolnikov.

"Oprostite, mislim sem, valed vašega vprašanja. Bil sem nekoč njegov varuh — jako ljubezniv mladenič je — in marljiv... Jako rad občujem z mladino: od nje človek izve, kaj je novega."

Peter Petrovič se je s pričakovanjem ozrl po navzočih.

"V kakšnem zmislu?" je vprašal Razumihin.

"V popolnoma resnobnem, v bistvenem takorekoč," je povzel Peter Petrovič, kakor bi se vrnadal tega vprašanja. "Vidite, jaz že deset let nisem bil v Petrogradu. Vse te naše novotarije, preosnove in misli, vse to je prodrlo tudi k nam na deželo; a da človek vidi vse jasneje, mora biti v Petrogradu. No, in moje mnenje je to, da se največ vidi in spozna, ako človek opazuje naš mladi naraščaj. Priznam vam, da me je veselilo..."

"Kaj pa?"

"Vaše vprašanje je obsežno. Mogoče, da se motim, toda zdi se mi, da nahajam jasnejši pogled, več kritike, bi rekel, preveč delavnosti."

"To je resnica," je potrdil Zosimov.

"Moti se, baš delavnosti ni," mu je posegel Razumihin v besedo. "Delavnost se s trudom pridobi in ne pada kar zastoj in nebes. Mi pa smo skoro že dvesto let odvajeni vsakega dela... Misli, prosim vas, se res porajajo," se je obrnil k Petru Petroviču, "tudi dobre volje je dovolj, čeravno otroške; tudi poštenosti je dobiti, dasiravno se je vrnilo mnogo očitvidnih in skritih sleparjev, delavnosti pa vendarle ni. Delavnost hodi še v škornjih po svetu."

"Ne strinjam se z vami," je odgovoril Peter Petrovič z vidno naslodo. "Končno je res, da se najdejo tudi nepravilnosti, toda treba vam je biti prizanesljivim; nepravilnosti pričajo o gorečnosti do dela in o nepravem zunanjem položaju, v katerem se stvar nahaja. Ako je malo storjenega, moramo pomisliti, da tudi časa ni bilo mnogo; o sredstvih pa niti ne govorim. Po mojem osebnem mnenju je vendarle nekaj storjenega: razširjene so nove, koristne misli in spisalnih je več novih in koristnih knjig, namesto prejšnjih sanjarskih in romantičnih; slovstvo dobiva zrelejša lice; izkoreninjenih in osmešenih je mnogo škodljivih predsodkov... Z eno besedo, nepovratno smo se oddrgali od prošlosti, in tudi to je po mojem mnenju že delo."

"Na pamet se je naučil in zdaj se ponasja!" je naenkrat izpregovoril Razkolnikov.

"Kaj?" je vprašal Peter Petrovič, ki ni dobro slišal, toda odgovora ni dobil.

"To je sama resnica," je naglo vrnili Zosimov.

"Kaj ne, da je res?" je nadaljeval Peter Petrovič in hvaležno pogledal Zosimova. "Gotovo priznate sami," je govoril dalje, obračaje se k Razumihinu, a že nekako zmagozno in samozavestno, toliko da ni pristavil "mladi mož", "da imamo napredek, ali, kakor se pravi dandanašnji, progres, vsaj kar se tiče znanstva in gospodarske vede..."

"To so stare besede!"

"Ne, to niso stare besede! Ako so mi, vzmimo, dozdaj velevati: 'Ljubi bližnjega' in sem ga ljubil, kaj je sledilo iz tega?" je nadaljeval Peter Petrovič, morda s preveliko vne-mo. "Sledilo je to, da sem trgal suknjo na dvoje, delil jo z bližnjim in a va ostala oba napol gola, kakor pravi ruski pregovor: 'Kdor hkrati za mnogimi zajci hiti, nobenega ne dobi.'"

(Dalje prihodajš.)